

Vereniging van
Nederlandse Gemeenten

**Brief aan de leden
T.a.v. het college en de raad**

informatiecentrum tel.
(070) 373 8393

uw kenmerk

bijlage(n)

1

betreft

Geweld in huiselijke kring en
kindermishandeling

ons kenmerk

ECSD/U201401047
Lbr. 14/047

datum

6 juni 2014

Samenvatting

Op 14 mei 2014 hebben het Rijk, de Federatie Opvang en de VNG bestuurlijke afspraken gemaakt op het gebied van de aanpak van geweld in huiselijke kring en kindermishandeling. Deze brief geeft een overzicht op hoofdlijnen van die afspraken, die voor het Rijk aanleiding waren om structureel € 10 miljoen aan de decentralisatie-uitkering Vrouwenopvang toe te voegen. De brief die de VNG hierover aan VWS schreef treft u als bijlage bij deze brief aan.

Deze ledenbrief bevat ook informatie over het nieuwe verdeelmodel voor de decentralisatie-uitkering Vrouwenopvang en de overgangstermijn die daarbij is afgesproken. Kern is dat de gemeenten die in de toekomst door de herverdeling minder zullen ontvangen daarvan in 2015 nog niets zullen merken. De gemeenten die er door de herverdeling op vooruit gaan zullen echter al wel in 2015 meer geld ontvangen. Hierdoor wordt het voor de voordeelgemeenten mogelijk om te investeren op dit beleidsterrein, zodat achteruitgang bij de nadeelgemeenten op termijn niet zal leiden tot knelpunten. De brief bevat daarbij een oproep aan gemeenten om met elkaar in overleg te gaan over afspraken die ongewenste gevolgen van de herverdeling verzachten.

In de meicirculaire zijn de bedragen te vinden zijn die voortvloeien uit de afspraken in deze brief.

Vereniging van
Nederlandse Gemeenten

Aan de leden

informatiecentrum tel. (070) 373 8393	uw kenmerk	bijlage(n) 1
betreft Geweld in huiselijke kring en kindermishandeling	ons kenmerk ECSD/U201401047 Lbr. 14/047	datum 6 juni 2014

Geacht college en gemeenteraad,

De aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling staat in toenemende mate in de belangstelling. De samenleving accepteert niet meer dat geweld in de privésfeer het leven van velen ontwricht en vraagt de overheid hierin zijn rol te pakken.

Vooraf

De 35 centrumgemeenten voor Vrouwenopvang van ons land hebben de regie als het gaat om de aanpak van huiselijk geweld. Zij ontvangen daarvoor middelen in de decentralisatie-uitkering Vrouwenopvang. Landelijk gaat het daarbij om een bedrag van ca. € 105 miljoen. Uit dit bedrag wordt een landelijk dekkend stelsel van opvangorganisaties gefinancierd, dat voldoende capaciteit heeft om slachtoffers van huiselijk geweld op te vangen. Behalve opvang organiseren de centrumgemeenten met deze middelen de overige onderdelen van de keten van 'preventie – opvang – nazorg', waar ook het Steunpunt Huiselijk Geweld bij hoort.

Dit beleidsterrein is echter breder uit dan de Wmo. Ook op het gebied van de Veiligheid is er een rol voor gemeenten. Zo wordt bijv. het huisverbod op grond van de Wet tijdelijk huisverbod door de burgemeester opgelegd om een 'time-out' te creëren in een situatie van geweld. Nieuw is dat gemeenten verantwoordelijk worden voor het Jeugd domein, waardoor de verbinding met de aanpak van kindermishandeling nadrukkelijker vorm kan worden gegeven. Dit is ook logisch als we bedenken dat kinderen vaak getuige zijn van huiselijk geweld, wat gelijk staat aan kindermishandeling en wat er in veel gevallen toe leidt dat kinderen die slachtoffer waren op latere leeftijd zelf weer dader of slachtoffer worden.

De verbinding tussen huiselijk geweld en kindermishandeling komt tot uiting in het samengaan van de Steunpunten Huiselijk Geweld en de Advies- en Meldpunten Kindermishandeling tot nieuw op te richten Advies- en Meldpunten Huiselijk Geweld en Kindermishandeling. Hiervoor is binnen de VNG een landelijk ondersteuningsprogramma ingericht. In de regiovisies op de aanpak van huiselijk geweld komt de samenhang tussen huiselijk geweld en kindermishandeling ook tot uiting. In het programma RegioAanpak Veilig Thuis, dat VNG samen met de Federatie Opvang uitvoert, werken gemeenten en opvangorganisaties aan een toekomstbestendig stelsel van aanpak huiselijk geweld.

Ontwikkelingen: Specifieke functies

De financiering van de Vrouwenopvang is al jaren een zaak van gemeenten. Toch waren er nog specialistische functies die landelijk werden gefinancierd. Het ging hierbij om:

- a. Jonge vrouwen die slachtoffer zijn van eengerelateerd geweld waarbij sprake is van aanzienlijke dreiging en tevens complexe meervoudige problematiek.
- b. Slachtoffers met een acute vraag naar opvang buiten kantooruren vanuit eengerelateerd geweld.
- c. Slachtoffers van loverboys waarbij sprake is van aanzienlijke dreiging en tevens complexe meervoudige problematiek.
- d. Vrouwen die slachtoffer zijn van extreme geweldsdreiging, vrouw van lid van criminele bende, psychiatrisch gestoorde bedreiger.
- e. Vrouwen die te maken hebben met extreme stalking.

Met ingang van 2015 zijn gemeenten ook verantwoordelijk voor hulp en ondersteuning van deze groepen. In het bestuurlijk overleg op 14 mei jl. hebben de gemeenten uitgesproken dat ze zich gezamenlijk verantwoordelijk voelen voor een veilige opvang van specifieke groepen, zowel de huidige als de toekomstige. Zij zijn overtuigd van het belang en de waarde van de functies die de opvanginstellingen voor deze groepen hebben ontwikkeld. In het programma RegioAanpak Veilig Thuis is daarom een plan opgesteld om de overgang van Rijksfinanciering naar gemeentelijke financiering zorgvuldig te laten verlopen. Om deze functies in te kopen wordt een raamcontract voorbereid met de aanbieders. Verder worden de middelen die nu nog door VWS worden gefinancierd apart gezet. Hiervoor ligt een voorstel in de Algemene Ledenvergadering van 18 juni a.s. De rekeningen voor deze specifieke functies kunnen vanaf 1 januari 2015 worden betaald uit het bedrag dat daarvoor is gereserveerd.

Ontwikkelingen: Verdeelmodel

De middelen die de centrumgemeenten op dit moment ontvangen in de decentralisatie-uitkering Vrouwenopvang zijn verdeeld volgens historisch gegroeide maatstaven. Dat betekent dat er geen direct verband is tussen aard en omvang van de problematiek in een bepaalde regio en de hoogte van de uitkering. De commissie De Jong heeft geadviseerd dat een toekomstbestendig stelsel een objectief verdeelmodel moet hanteren. Dat nieuwe verdeelmodel is nu klaar. In hun overleg hebben de wethouders van de centrumgemeenten ingestemd met dit model, op voorwaarde dat er een 'zachte landing' wordt gecreëerd.

VWS heeft aangegeven € 10 miljoen structureel beschikbaar te hebben voor de aanpak van huiselijk geweld. De wethouders hebben in overleg met de staatssecretaris besloten om die € 10 miljoen tijdelijk voor een zachte landing in te zetten. Er is een overgangsschema opgesteld, met als gevolg dat de verliezende gemeenten er het eerste jaar niets op achteruit gaan. Tegelijk zullen de winnende gemeenten wel direct hun voordeel ontvangen, zodat zij onmiddellijk kunnen beginnen met het versterken van de keten. Hierdoor kan de landelijke capaciteit in stand blijven. Vanaf 2018 is het overgangsregime afgelopen en ontvangen alle gemeenten de bedragen van het nieuwe verdeelmodel. Het bedrag van € 10 miljoen wordt dan verdeeld over alle gemeenten volgens de verdeelsleutel van het nieuwe model.

In het bestuurlijk overleg op 14 mei jl. is gesproken over de gezamenlijke verantwoordelijkheid van het Rijk (als systeemverantwoordelijke), gemeenten (verantwoordelijk voor de inkoop en het organiseren van de keten) en aanbieders (verantwoordelijk voor permanente vernieuwing en verbetering van de kwaliteit). De gemeentebestuurders hebben bij die gelegenheid bevestigd dat zij zich verantwoordelijk voelen voor kwaliteit en kwantiteit van het aanbod. De herverdeling door het nieuwe verdeelmodel kan hiervoor een bedreiging vormen. Voorwaarde voor een zachte landing van het nieuwe model is niet alleen een overgangsperiode, maar ook dat gemeenten die voordeel hebben bij de herverdeling daadwerkelijk gaan investeren. Ook het maken van afspraken tussen verschillende centrumgemeenten kan ongewenste effecten van de herverdeling verzachten. Wij roepen gemeentebesturen dan ook nadrukkelijk op om dat soort afspraken te maken en zo mogelijk investeringen te doen.

Kwaliteitsimpuls

Rijk, gemeenten en aanbieders hebben ook vastgesteld dat er veel nieuwe ontwikkelingen zijn, die kunnen zorgen voor een kwaliteitsimpuls voor dit beleidsterrein. In het bestuurlijk overleg is afgesproken dat de extra middelen het mogelijk maken om een breed palet van vernieuwing en intensivering te realiseren. Het gaat daarbij niet alleen om zaken die al in gang zijn gezet, maar moet gemeenten ook in staat stellen om te investeren in nieuwe initiatieven.

Kort samengevat gaat het om de volgende onderwerpen, die in de brief aan VWS uitgebreider aan de orde komen.

- *Regiovisies: kern van het gemeentelijke beleid*

De centrumgemeenten hebben uiterlijk 1 januari 2015 samen met de regiogemeenten een regiovisie opgesteld. De komende maanden zullen de centrumgemeenten samen met de VNG bepalen op welke onderwerpen en op welke wijze zij landelijke cijfers willen genereren om te kunnen volgen hoe de werking van de regiovisies en de kwaliteitsimpuls verloopt.

- *Basiskwaliteit residentiële opvang en ambulante zorg*

De Federatie Opvang heeft in overleg met de VNG een kwaliteitsdocument "Aanpak geweld in huiselijke kring" opgesteld. Hiermee kunnen gemeenten en instellingen het gesprek over kwaliteit voeren, om daar binnen hun subsidierelatie afspraken over te maken. Het ligt in de bedoeling later een handreiking voor de rest van de keten te ontwikkelen. Het kwaliteitsdocument kunt u downloaden via www.regioaanpakveiligthuis.nl en is op aanvraag beschikbaar als gedrukt exemplaar.

- *Kinderen in de opvang*

De 7000 kinderen die in de opvang verblijven, horen de kwalitatief goede ondersteuning te krijgen die ze nodig hebben. Gemeenten zullen in hun afspraken met opvanginstellingen opnemen dat meekomende kinderen volgens een beproefde methodiek worden begeleid. Ze maken daarover, vanuit hun integrale verantwoordelijkheid voor de zorg voor jeugdigen vanaf 2015, financieringsafspraken met de opvanginstellingen.

- *Veilige opvang van specifieke groepen*

De centrumgemeenten zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor een veilige opvang van specifieke groepen, zowel de huidige als de toekomstige. De centrumgemeenten zullen hiervoor een passend financieringsinstrument ontwikkelen, ook om eventuele nieuwe groepen te kunnen opvangen. Een flexibel en duurzaam stelsel is voor gemeenten het uitgangspunt. Dit onderdeel is eerder in deze brief al beschreven.

- *Knooppunt huwelijksdwang en achterlating*

Voor de zomer 2014 zal een centrumgemeente worden geselecteerd die een knooppunt huwelijksdwang en achterlating in zal stellen. Dit knooppunt met ingang van 2015 operationeel.

- *Slachtoffers van mensenhandel*

Gemeenten zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor het bieden van opvang aan Nederlandse slachtoffers van mensenhandel, ongeacht de soort uitbuiting. Ook zijn gemeenten verantwoordelijk voor de buitenlandse slachtoffers van mensenhandel die een tijdelijke verblijfsvergunning hebben op grond van de B8/3 regeling. De ervaring heeft echter geleerd dat slachtoffers van mensenhandel in de opvang de nodige knelpunten opleveren. VNG en FO starten daarom een werkgroep die knelpunten die daardoor ontstaan in kaart brengt. De werkgroep zal ook voorstellen doen voor het oplossen van die knelpunten en zal daarvan de gemeenten op de hoogte stellen, bijvoorbeeld door middel van een handreiking.

- *Ouderenmishandeling*

Eerder hebben Rijk en VNG al afgesproken om de aanpak van ouderenmishandeling tot prioriteit te maken van de aanpak van huiselijk geweld. Gemeenten nemen dit onderwerp daarom op in hun regiovisies en zullen bij de evaluatie daarvan aandacht besteden aan de beleidseffecten.

Gemeenten delen de prioriteit die het Rijk aan ouderenmishandeling toekent. De VNG zal de uitkomsten van de tweede evaluatie die VWS in 2014 uitvoert, gebruiken om de aanpak van ouderenmishandeling te intensiveren. De VNG zal ten behoeve van haar leden op basis van nader te inventariseren best practices een aantal suggesties doen waarmee zij hun beleidsvoorstellen voor de signalering en de aanpak van ouderenmishandeling kunnen aanscherpen en effectiever kunnen maken. De instrumenten en producten van het Actieplan 'ouderen in veilige handen' zullen daarbij worden benut.

- *Landelijk telefoonnummer AMHK*

Gemeenten hechten belang aan een goede koppeling tussen de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling. Dit moet tot uiting komen in een goed functionerend AMHK. Gemeenten werken momenteel hard aan de vorming van AMHK's. Door een bundeling van expertise van huiselijk geweld en kindermishandeling kan het AMHK er voor zorgen dat alle gemeenten in de regio hun taken op deze beleidsterreinen met voldoende kwaliteit kunnen uitvoeren. Bereikbaarheid van dat AMHK is daarbij cruciaal. Voor het nieuw te vormen AMHK komt er daarom een landelijk telefoonnummer, dat kosteloos bereikbaar is.

- *Mannenopvang*

De gezamenlijke gemeentelijke verantwoordelijkheid voor de aanpak van geweld in afhankelijkheidsrelaties geldt ongeacht geslacht. De mannenopvang wordt daarmee vanaf 1 januari 2015 een verantwoordelijkheid van de gezamenlijke gemeenten. Voor invulling van deze verantwoordelijkheid zullen we gebruik maken van de evaluatie van het convenant tussen G4 en VWS die in 2014 zal plaatsvinden.

- *Multidisciplinaire aanpak*

Binnen het gemeentelijke beleid is bijzondere aandacht voor een multidisciplinaire aanpak bij ernstige en complexe vormen van huiselijk geweld en kindermishandeling, waaronder de aanpak van seksueel geweld / seksueel misbruik. Dit is een verantwoordelijkheid van meerdere partners (oa justitiële keten en zorgverzekeraars). Gemeenten nemen het initiatief om samen met die partners een landelijke dekkende infrastructuur tot stand te brengen. Hierbij zullen de AMHK's een belangrijke rol spelen.

Gemeenten zullen bevorderen dat deze aanpak ook gericht is op slachtoffers van seksueel geweld buiten de huiselijke, of familiekring, hoewel deze slachtoffers strikt genomen niet behoren tot slachtoffers van geweld in afhankelijkheidsrelaties. Het bieden van goede nazorg aan slachtoffers van seksueel misbruik behoort tot de reguliere taken van gemeenten.

- *Flexibiliteit*

De gezamenlijke verantwoordelijkheid van gezamenlijke gemeenten houdt ook in dat innovatie en flexibiliteit in het stelsel van de aanpak van huiselijk geweld tot stand worden gebracht. Dat betekent in ieder geval dat de centrumgemeenten adequaat zullen inspelen op nieuwe ontwikkelingen en vormen van geweld, (zoals de mishandeling van ouders door hun kinderen) en dat zij initiatieven zullen nemen om te komen tot innovatieve methodieken en vormen van opvang. Wij zien een rol voor het overleg van de wethouders van de 35 centrumgemeenten om hierbij keuzes te maken en de richting te bepalen.

Wat betekent de Wmo 2015 op dit vlak?

De nieuwe Wmo biedt gemeenten de kans om de aanpak van geweld in huiselijke kring te integreren met de aanpak van kindermishandeling. Het spreekt voor zich dat dit een langdurig proces is, dat niet in het bestek van enkele jaren is afgerond. Deze, relatief jonge, beleidsterreinen hebben zich de afgelopen jaren sterk ontwikkeld en die ontwikkeling is zeker nog niet afgelopen. Met de investering van extra middelen in dit beleidsterrein zijn de voorwaarden voor die ontwikkeling ook gecreëerd.

De regie ligt bij de 35 centrumgemeenten voor Vrouwenopvang, die voorlopig nog blijven functioneren zoals ze dat nu doen. Rijk en gemeenten zullen onderzoeken of het gewenst is op termijn deze constructie te beëindigen en deze taak van de centrumgemeenten over te dragen aan alle afzonderlijke gemeenten. Om te komen tot gecoördineerde besluitvorming op dit beleidsterrein hebben de wethouders van de centrumgemeenten de afgelopen periode tweemaal per jaar overlegd. De uitkomsten van dat overleg vormen een zwaarwegend advies aan de beleidscommissie Gezondheid en Welzijn van de VNG. Daarmee is sprake van goede borging in de verenigingsstructuur van de VNG.

Hoogachtend,

Vereniging van Nederlandse Gemeenten

J. Kriens
Voorzitter directieraad

Deze ledenbrief staat ook op www.vng.nl onder brieven.

Informatie over het Programma RegioAanpak Veilig Thuis is te vinden op www.regioaanpakveiligthuis.nl